Gemeente Borger-Odoorn

Monitor Jeugdzorg

September 2026

Algemene opmerkingen over de uitgevoerde analyses

De analyses, aantallen en bedragen hieronder getoond, gaan over semesters, zodat we de data van het eerste halfjaar van 2026 goed kunnen vergelijken met het verleden.

Reden om naar een half jaar te kijken, is tweeledig:

• Enerzijds zijn de facturen t/m juni ten tijde van opstellen (eind augustus 2026) voor het overgrote deel binnen.

• Anderzijds is de periode van een semester langer dan een kwartaal, waardoor eenmalige, extra kostbare casussen* minder impact hebben. De analyses over Jeugdzorgvoorzieningen zijn gemaakt op basis van:

• data uit CiVision m.b.t. de factureringsgegevens over zorg in natura (Zin)

• data van het SVB over de uitgekeerde bedragen van Pgb's t.b.v. jeugdzorg De Zin-data is completer, waardoor er meer diepgaande analyses over Zin aanwezig zijn in dit rapport. Pgb komt wel voor in de totaaloverzichten.

Jeugdhulp kan in twee vormen worden toegekend:
1. Zorg in natura (ZIN): jeugdhulp door (door gemeenten) gecontracteerde zorgaanbieders.
2. Persoonsgebonden budget (Pgb): de gecontracteerde zorgaanbieders sluiten met hun aanbod onvoldoende aan op de specifieke zorgvraag van een jeugdige. Er kan dan een pgb worden toegekend waarmee de jeugdige zorg kan inkopen bij een niet-gecontracteerde aanbieder of in zijn netwerk.

De ZIN-data is completer, waardoor er meer diepgaande analyses over ZIN aanwezig zijn in deze raportage. Pgb's komen wel voor in de totaaloverzichten.

Jeugd

Zin & Pgb

Terugblik

Ontwikkeling kosten jeugdzorg
De onderstaande grafiek geeft weer hoeveel geld er per jaar aan jeugdzorg is uitgegeven in de periode van 2021 t/m 2025.

Opvallend

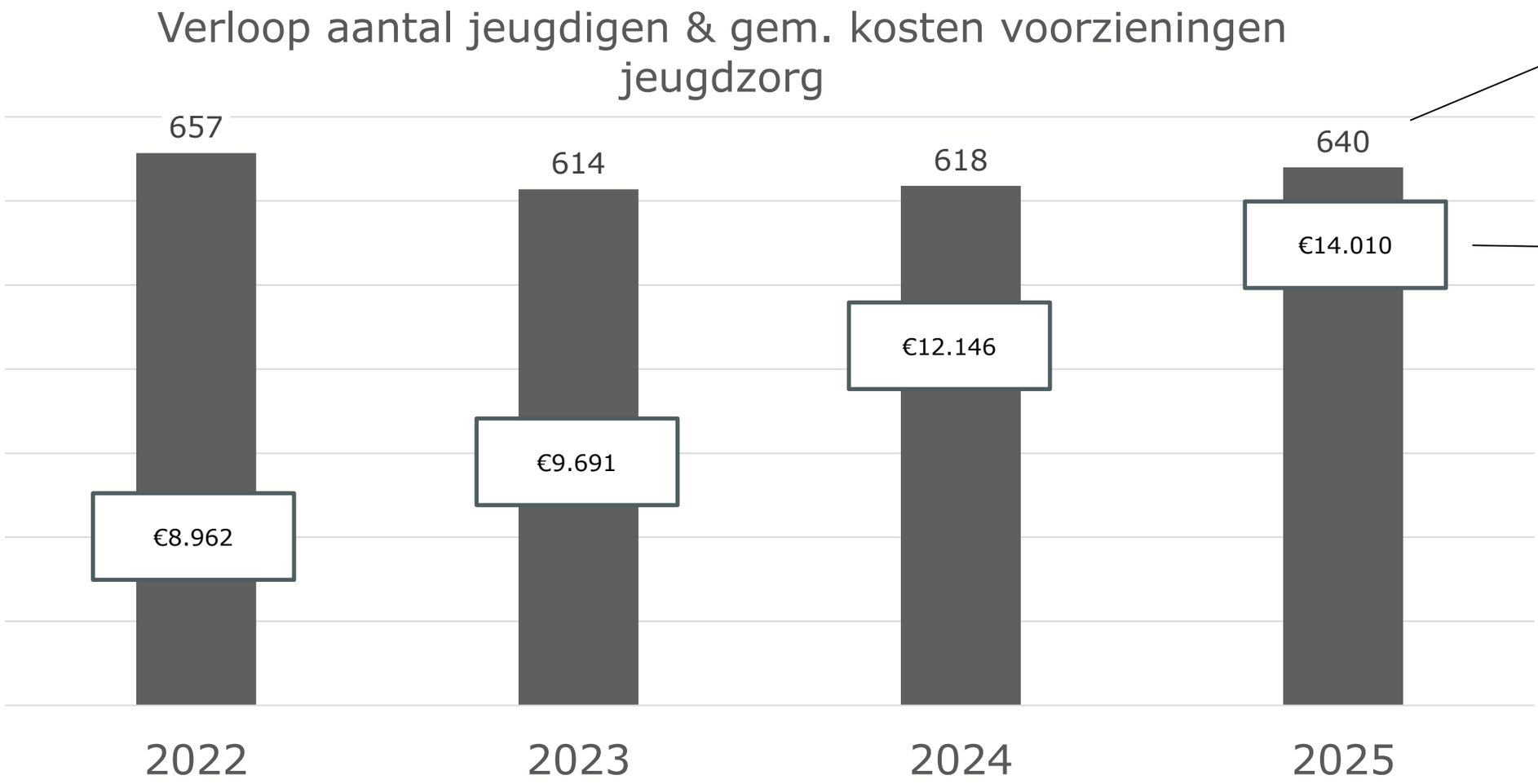
1. De kosten in de jeugdzorg zijn sinds 2023 flink gestegen, onder andere door indexering conform contractuele afspraken en stijging van complexe casuïstiek. Deze ontwikkeling vindt regionaal als landelijk plaats.
2. De totale kostenstijging in 2025 t.o.v. 2024 was 19,9%. Naast bovenstaande factoren was ook een toename in jeugdigen met jeugdzorg in 2025 een oorzaak van deze kostenstijging.

Jeugd

Zin & Pgb

Terugblik

Aantal jeugdigen en gemiddelde kosten t/m 2025
De onderstaande grafiek geeft weer hoeveel jeugdigen de afgelopen jaren jeugdhulp hebben ontvangen van onze gemeente. Ook staan de gemiddelde kosten per jeugdige in dat jaar vermeld.

Leeswijzer
Aantal jeugdigen die gebruik maken van jeugdzorgvoorzieningen

Leeswijzer
Gemiddelde kosten per jeugdige die gebruik maakt van Jeugdzorgvoorzieningen

Opvallend

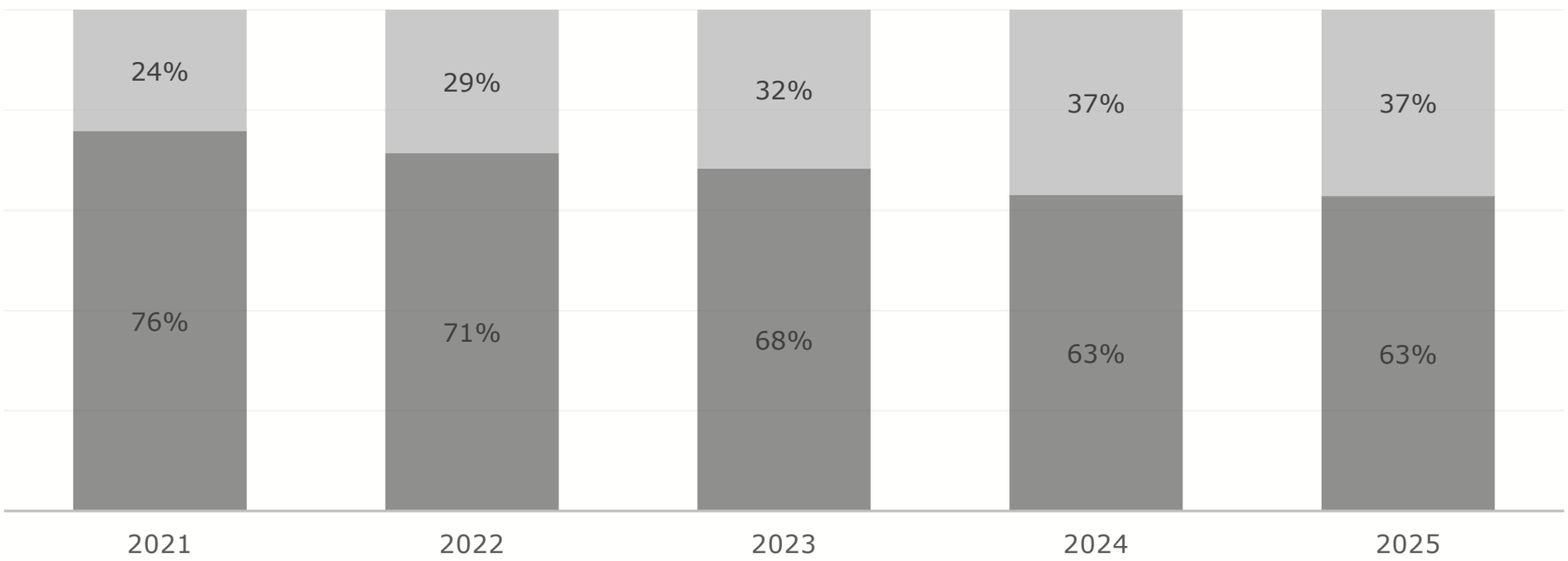
1. Het aantal jeugdigen met een jeugdzorgindicatie steeg van 2024 naar 2025 met 3,6%. Deze stijging is beperkt en valt binnen de fluctuaties die de afgelopen jaren zichtbaar waren.
2. In onze gemeente ontvangt 12,0% van de jeugdigen tot 18 jaar jeugdhulp. Dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 11,4%.
3. Gemiddelde kosten (en daarmee de totale kosten) stegen in 2025 t.o.v. 2024 met 15,3 %.
4. De gemiddelde kosten worden in grote mate beïnvloed door een kleine groep duurste casussen die later nog worden toegelicht.

Jeugd

Zorg in natura

Terugblik

De invloed op kostenstijging van duurste casussen
De onderstaande grafiek geeft weer hoeveel kosten er per jaar aan jeugdzorg is uitgegeven door de duurste casussen in onze gemeente.

Goed om te realiseren:
Deze slide laat zien dat relatief klein aantal jeugdigen een enorme invloed heeft op het totaal aan kosten in de jeugdzorg. Juist op deze complexe casuïstiek kan de gemeente minder directe invloed uitoefenen.

Opvallend

1. In 2025 waren de top 20 casussen met hoogste kosten verantwoordelijk voor € 3.310.000,- van de totale kosten. De overige 620 casussen in 2025 waren goed voor € 5.590.000,-
2. Met andere woorden; 37,2 % van de totale kosten in 2025 werden gemaakt door 3,1 % casussen (Top 20).
2. Verhoudingsgewijs stijgt het aandeel kosten van de top 20 licht.

Later meer over de duurste casussen in onze gemeente.

Jeugd
Zin & Pgb

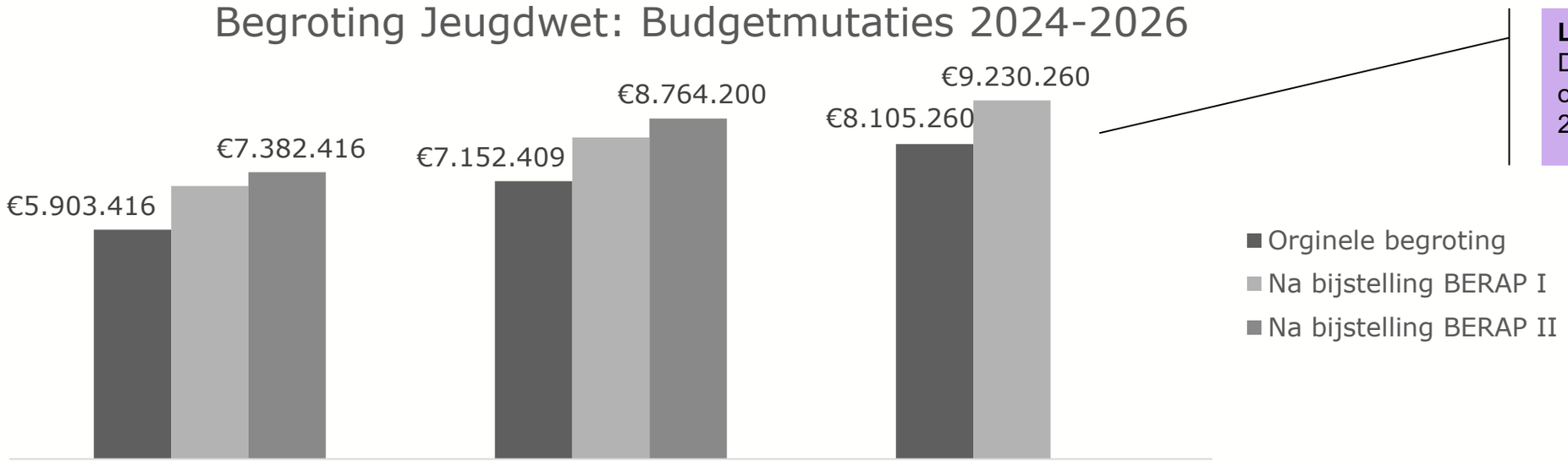
Verklaring kostenstijgingen:

- Indexering van het tarief conform contractuele afspraken (indexatie OVA 5,2 %);
- Stijging van complexe casuïstiek waar de gemeente (financieel) voor verantwoordelijk is, maar waar we niet altijd invloed op hebben;
- In 2025 zien we meer maatwerk boven op verblijf, voorbeeld is verblijf gecombineerd met (onderwijs vervangende) dagbesteding en individuele begeleiding.
- In de Hervormingsagenda is afgesproken om de residentiele jeugdhulp te transformeren naar een zo thuis mogelijke, regionaal georganiseerde kleinschalige woonvorm. Kosten voor deze woonvormen zijn op dit moment nog hoger dan andere vormen van verblijf. Voorzieningen worden fasegewijs omgebouwd tot kleinschalige woonvoorzieningen met passende etmaaltarieven. Jeugdigen uit Borger-Odoorn maken gebruik van deze voorzieningen.

Jeugd

Zin & Pgb

Ontwikkeling begroting en budgetmutaties
De onderstaande grafieken geven de begroting weer gedurende het jaar. Van oorspronkelijke begroting tot de uiteindelijke begroting na bijstelmomenten (budgetmutaties) als onderdeel van de eerste en tweede bestuursrapportage (BERAP I en BERAP II).

Let op
De eventuele bijstelling als onderdeel van de BERAP II in 2026 is nog niet bekend.

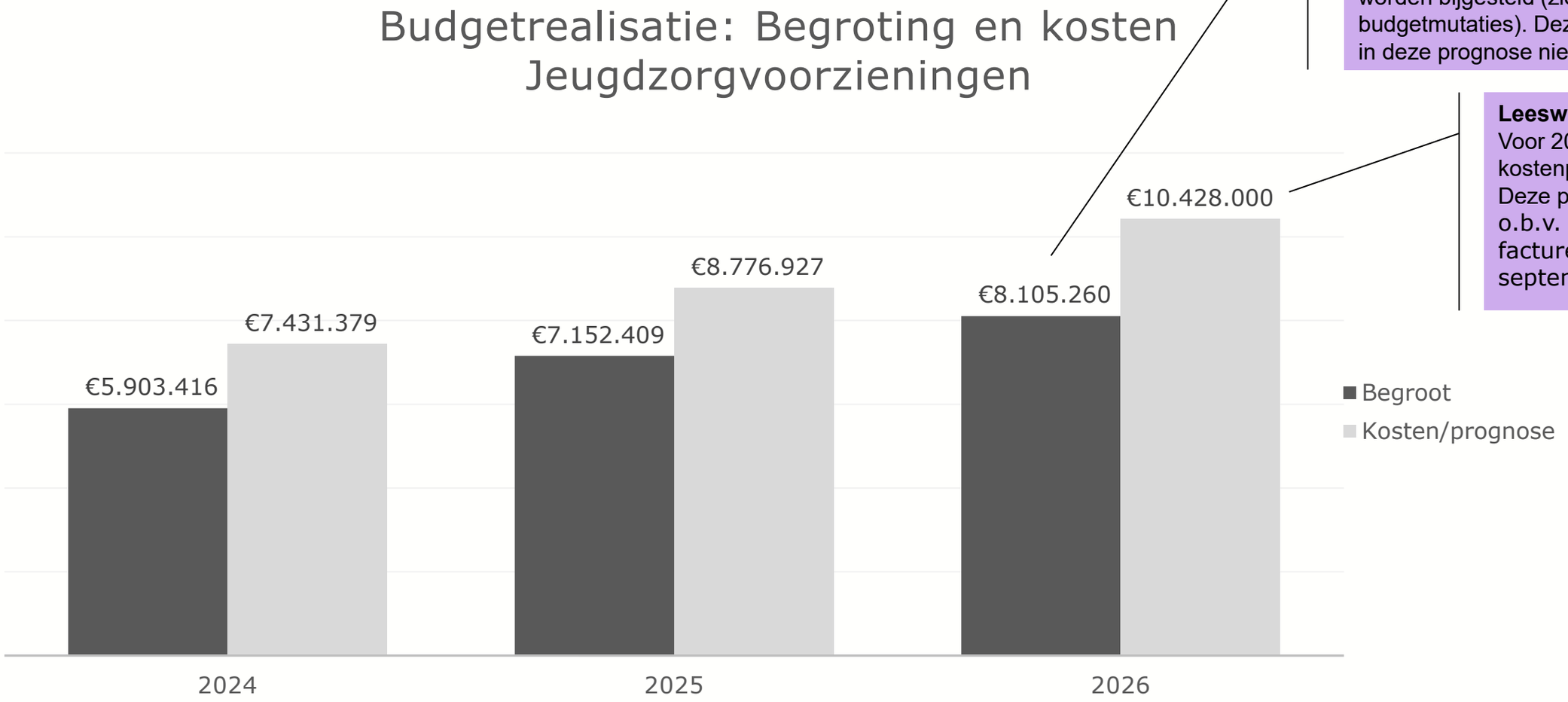
Verandering begroting gedurende afgelopen begrotingsjaren

Opvallend:
1. De kosten voor de Jeugdwet vielen afgelopen jaren hoger uit dan de oorspronkelijke begroting.
<u>Dit heeft een specifieke oorzaak:</u>
<u>Startpunt:</u> We beginnen het jaar met een begroting die is gebaseerd op de budgetten vanuit het Rijk, inclusief hun opgelegde bezuinigingsdoelen.
<u>Bijstelling:</u> Via de bestuursrapportages passen we de begroting aan naar wat daadwerkelijk nodig is.

Jeugd

Zin & Pgb

Budgetrealisatie: Begroting, prognose en kosten jeugdvoorzieningen
In de onderstaande grafiek worden de oorspronkelijke begroting en gemaakte kosten van de afgelopen drie jaar tegen elkaar afgezet. Voor 2026 zijn niet de daadwerkelijke kosten maar de prognose voor heel 2026 weergegeven.

Let op
In deze prognose zijn de oorspronkelijke begrotingen afgezet tegen de kosten van dat jaar. Gedurende het jaar kan de begroting op twee momenten nog worden bijgesteld (zie vorige slide over budgetmutaties). Deze bijstellingen zijn in deze prognose niet meegenomen.

Leeswijzer
Voor 2026 is hier de kostenprognose afgebeeld. Deze prognose is gemaakt o.b.v. verwerkte facturen t/m 1 september 2026

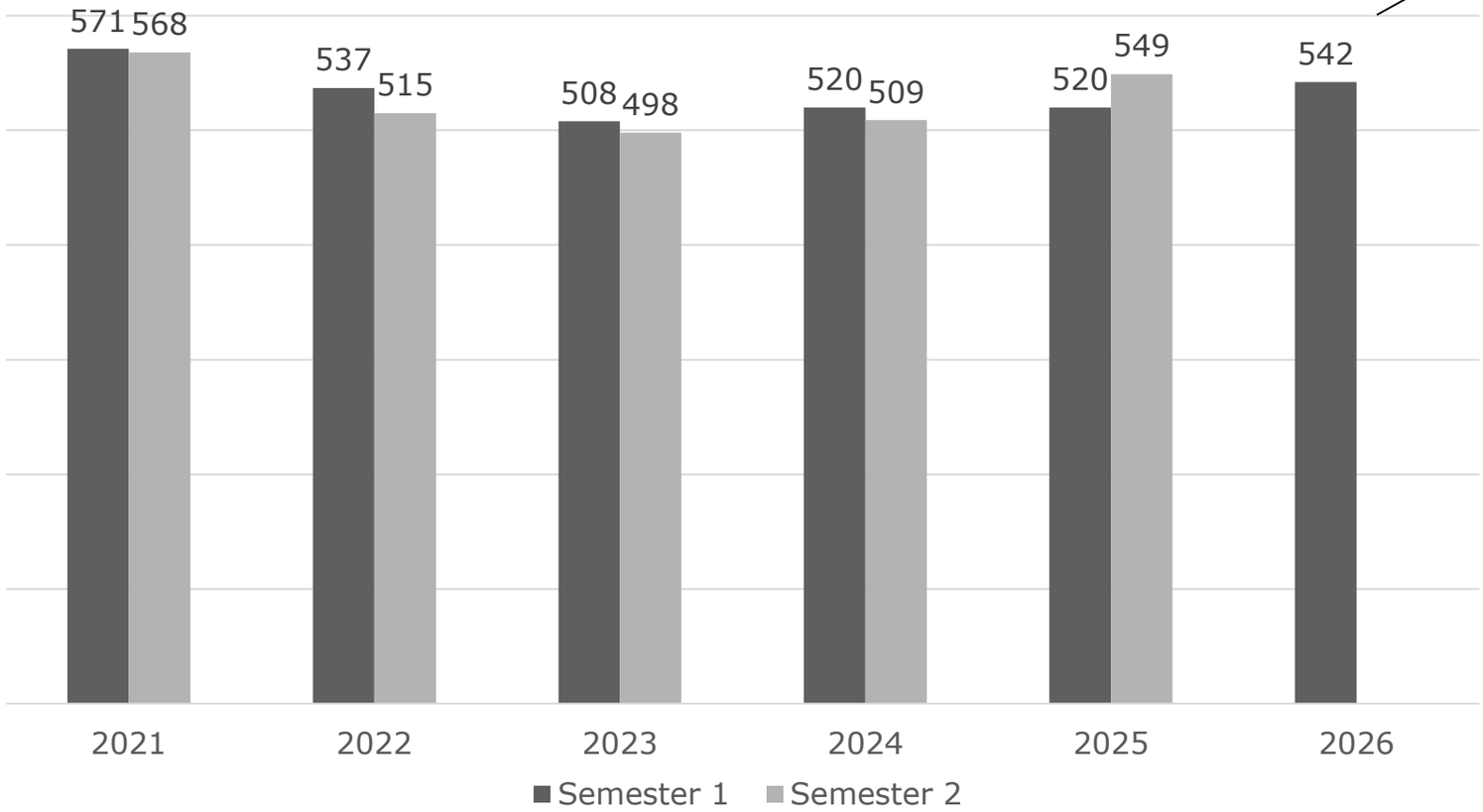
Opvallend
1. Op basis van de huidige prognose verwachten we een begrotingstekort van ongeveer € 2,3 M.
2. In BERAP I werd de begroting dit jaar al bijgesteld op basis van verwachte hogere kosten. Na deze bijstelling verwachten we een tekort van ongeveer € 1,2 M.
3. Met deze prognose komen we naar verwachting € 1,5 M hoger uit dan in 2025.

Jeugd

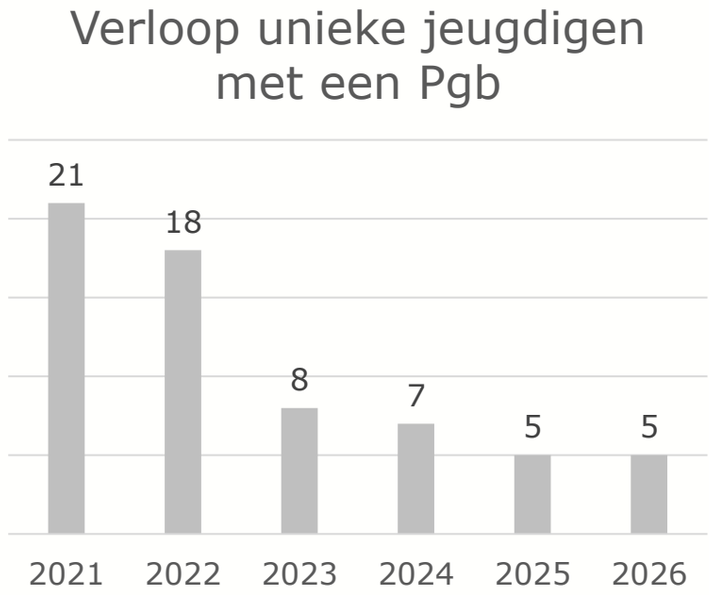
Zin & Pgb

Aantal jeugdigen per semester
De onderstaande grafiek geeft weer hoeveel jeugdigen de afgelopen jaren jeugdhulp hebben ontvingen per semester.

Let op: Grafieken in deze en volgende slides zijn per semester weergegeven.
Redenen om per semester te rapporteren:
1. Facturen zijn t/m juni zijn ondertussen zo goed als volledig verwerkt
2. Een semester is een langere periode dan kwartaal, waardoor de kwaliteit van de informatie hoger is

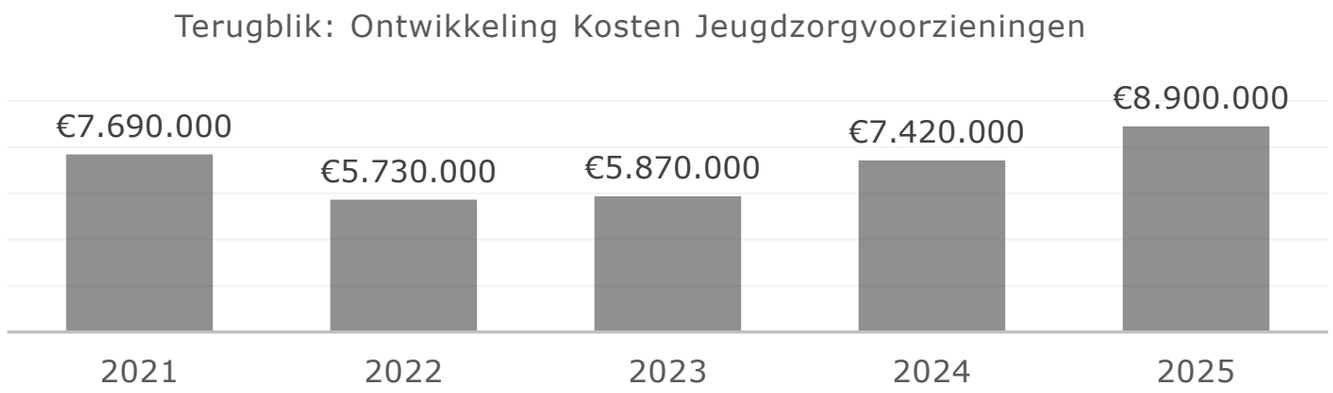
Leeswijzer
Elke balk geeft het aantal unieke jeugdigen weer dat in het desbetreffende semester op enig moment een vorm van jeugdhulp ontving.

Opvallend
1. We zien in S1 2026 een lichte stijging (4,2 %) in het aantal jeugdigen t.o.v. semester 1 van 2025.
2. Het aantal jeugdigen met een Pgb nam de laatste jaren af. In 2026 zijn het er nog vijf.

Jeugd

Zin & Pgb

Opvallend

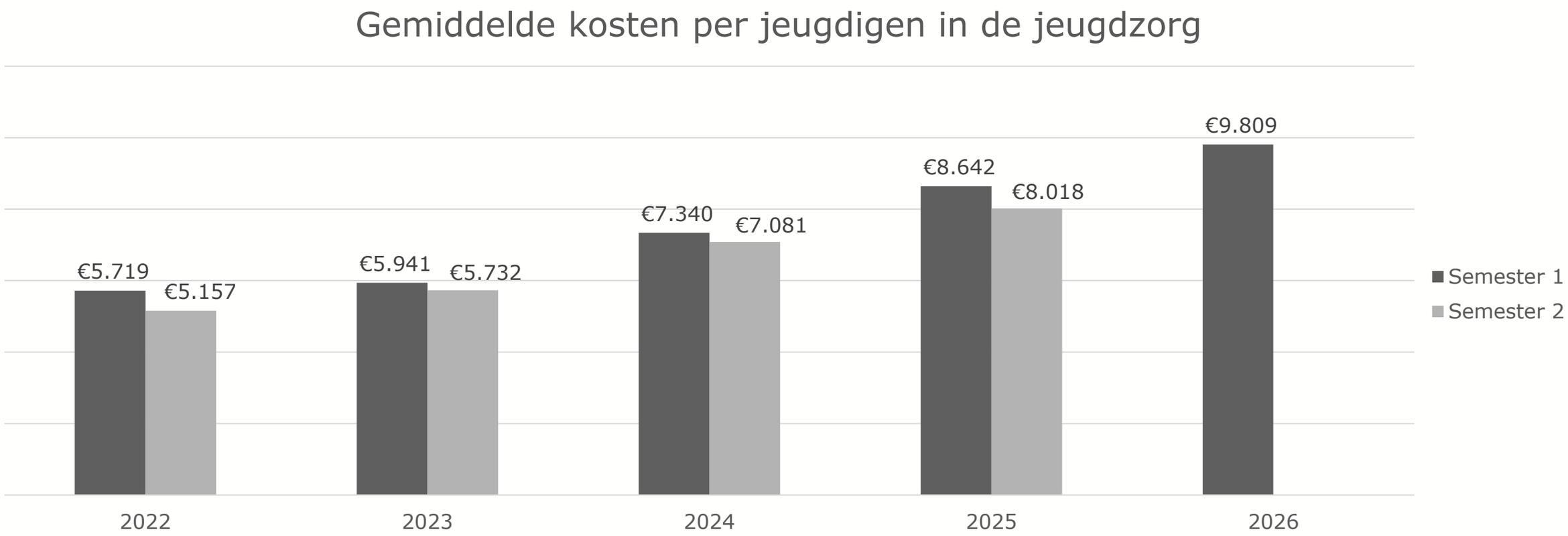
1. Na een relatief vlak verloop van kosten in 2022 en 2023, stegen de kosten in de semesters daarna weer. Deze stijging is doorgezet in 2026.

2. Semester 1 van 2026 was € 830.000 (18,5 %) duurder dan semester 1 van 2025.
3. De stijging in 2026 komt grotendeels door indexatie, toename in het aantal jeugdigen en kostenstijgingen van relatief dure en complexe casussen.

Jeugd

Zin & Pgb

Gemiddelde kosten per jeugdige
De onderstaande grafiek brengt de ontwikkeling in gemiddelde kosten per jeugdige weer. Zoals al eerder aangegeven worden de gemiddelde kosten enorm beïnvloed door een relatief klein aantal zeer dure casussen. Daarover meer in de volgende slide.

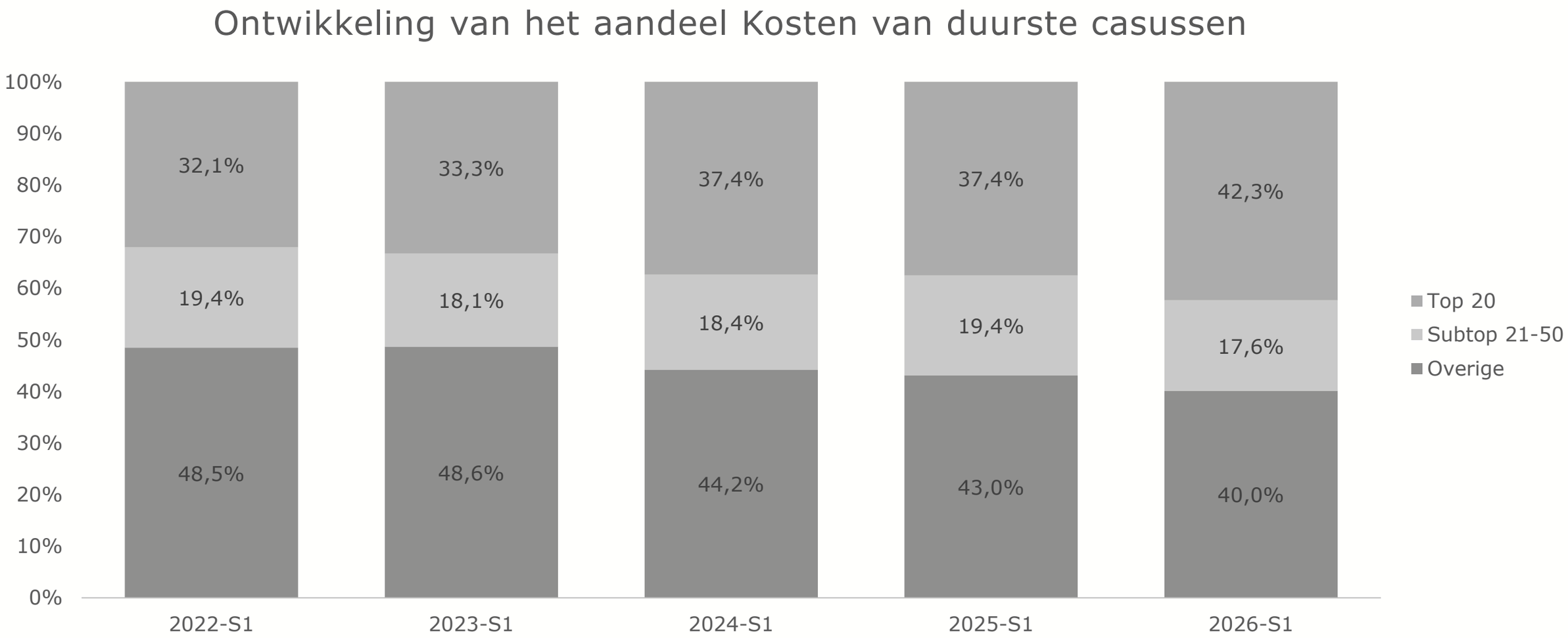
Opvallend

1. Gemiddelde kosten per jeugdigen zijn met € 1167 flink gestegen (13,5%) in S1 van 2026 t.o.v. S1 van 2025, de trend van stijgende kosten vanaf S1 van 2024 houd aan.
2. Een groot aandeel van de kostenstijging komt door een relatief kleine groep zeer dure casussen. Deze wordt in volgende slides nader toegelicht.

Jeugd

Zorg in natura

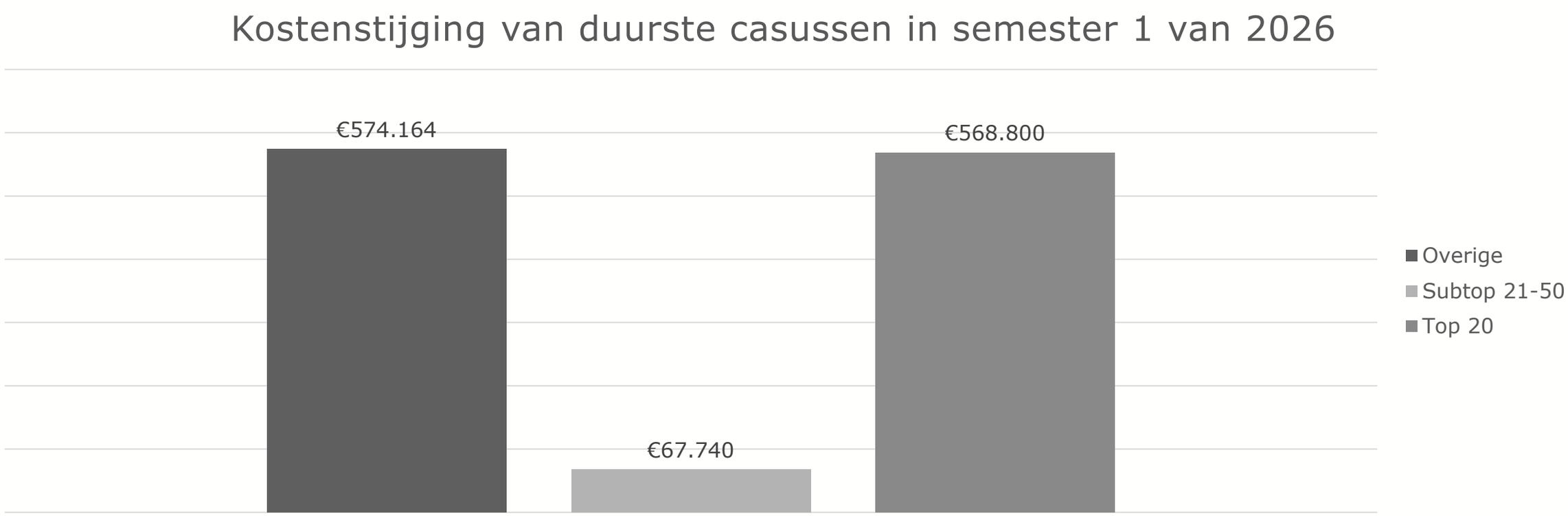
De invloed op kostenstijging van duurste casussen
De onderstaande grafiek geeft weer hoeveel kosten er per jaar aan jeugdzorg is uitgegeven door de duurste casussen in onze gemeente.

Opvallend

1. De totale kosten van jeugdzorg worden bepaald door een relatief kleine groep dure casussen. Het aandeel van de duurste casussen wordt de laatste jaren alleen maar groter.
2. De duurste 3,6 % (top 20) zorgt voor 42,3 % van de totale jeugdzorg uitgaven, en de duurste 9,2 % (top 50) voor 59,9 % van de kosten in semester 1 van 2026.

De kostenstijging van de duurste casussen nader bekeken
De onderstaande grafiek brengt de kostenstijging van semester 1 van 2026 t.o.v. semester 1 van 2025 nader in beeld.

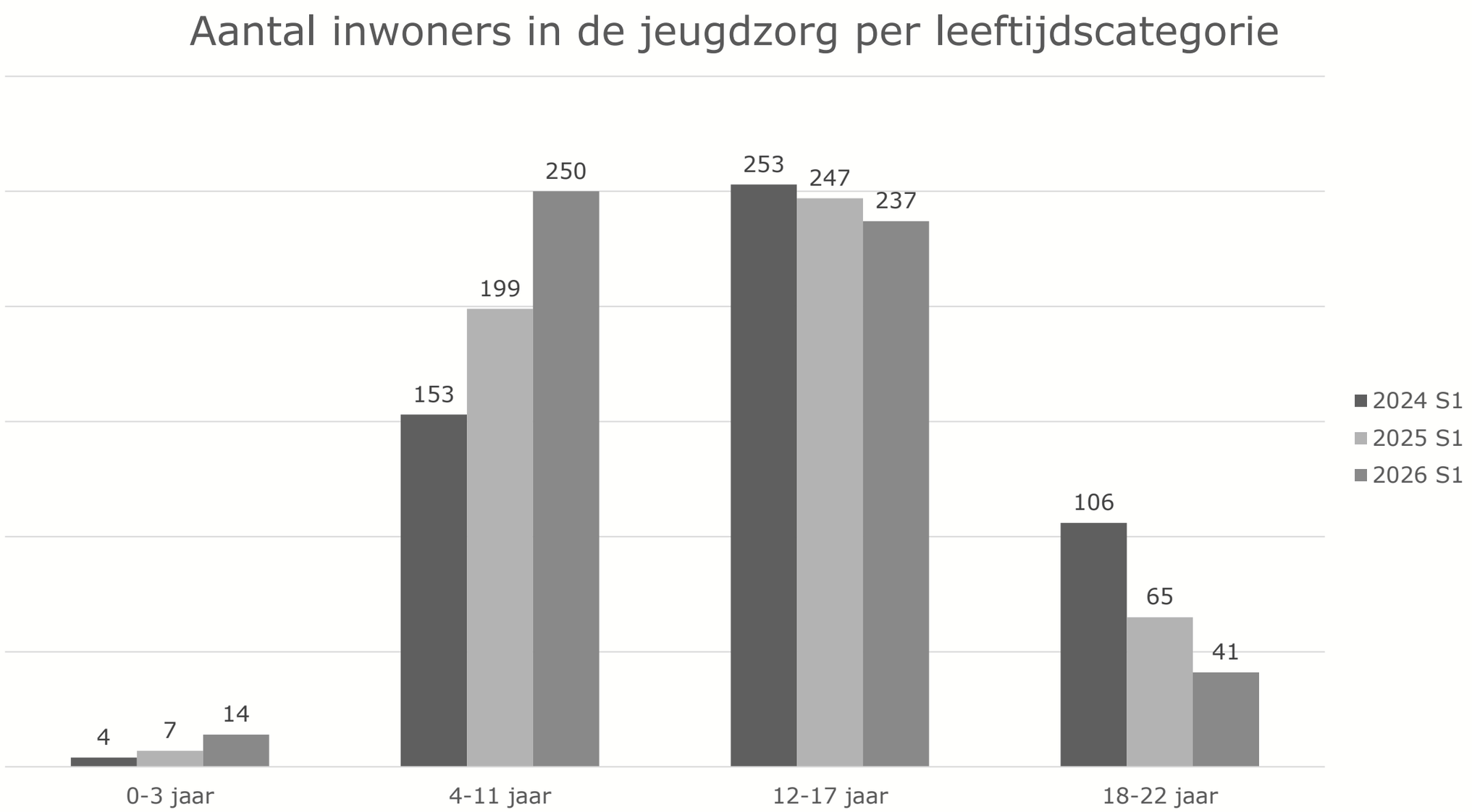
Opvallend

1. Samen leveren alle casussen een kostenstijging op van in totaal € 1.210.704,- op in S1 van 2026 t.o.v. S1 2025.
2. 47 % van de kostenstijging werd veroorzaakt door de duurste 20 casussen van onze gemeente.
3. De gemiddelde kosten van de 20 duurste casussen stegen van € 83.860 naar € 112.300 per jeugdige: € 568.800 in totaal.
4. Gemiddelde kosten van de subtop (21 t/m 50) duurste casussen zijn gestegen van € 28.963 naar € 31.221 per jeugdige: € 67.740 in totaal
5. Gemiddelde kosten van de rest is gestegen van gemiddeld € 8.642 naar € 9.809 per jeugdige; € 574.164 in totaal

Jeugd

Zorg in natura

Aantal jeugdigen per leeftijdscategorie
De onderstaande grafiek geeft het aantal jeugdigen per leeftijdscategorie weer in de afgelopen drie semesters.

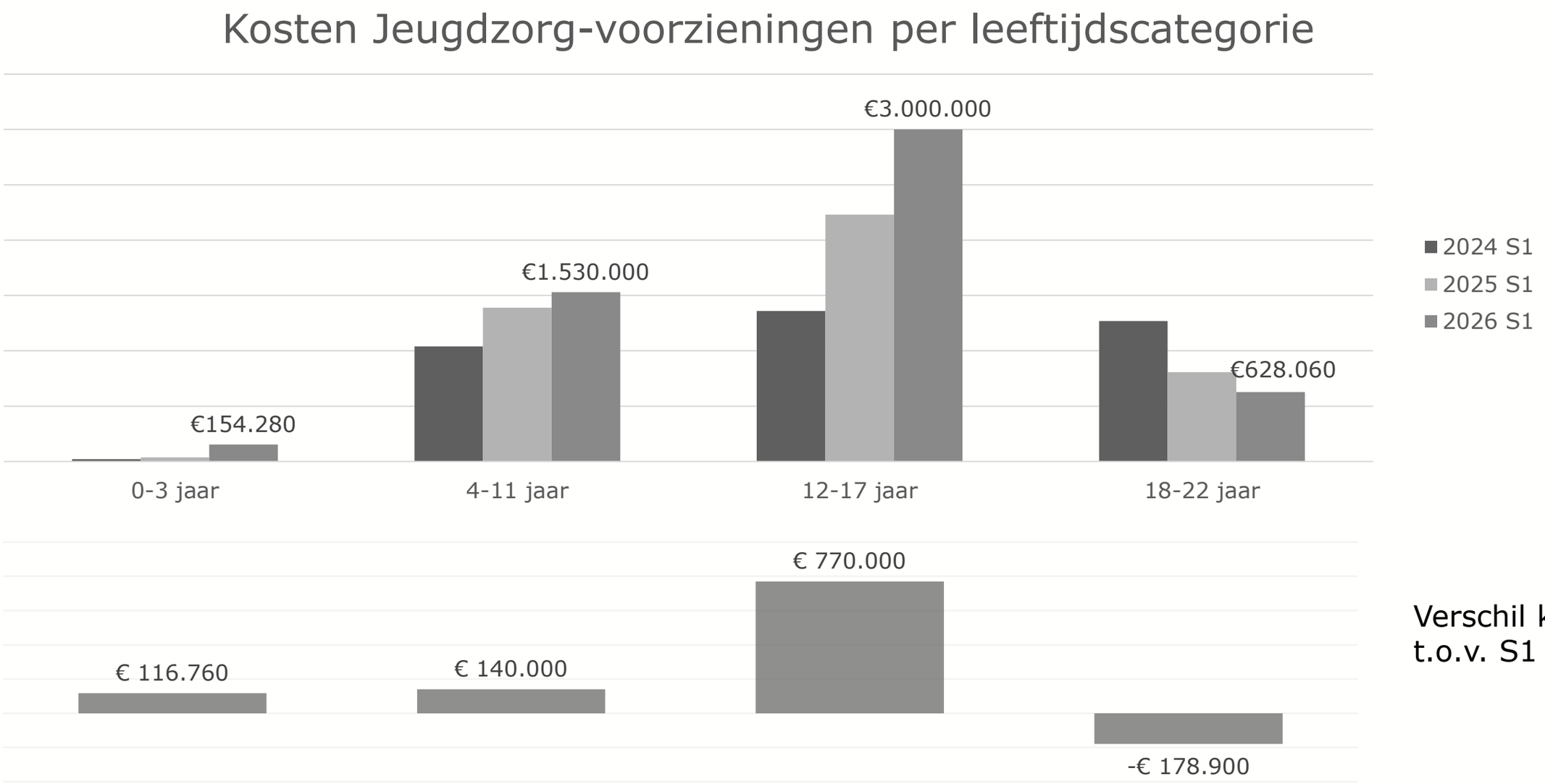
Opvallend

1. Het aantal jeugdige in de categorie 4-11 jaar stijgt snel, terwijl het aantal jeugdige in de categorie 12-17 jaar licht daalt. Het aantal jeugdige met de leeftijd van 18-21 jaar daalt snel.

Jeugd

Zorg in natura

Uitgaven per leeftijdscategorie
De onderstaande grafiek geeft de uitgaven per leeftijdscategorie in de afgelopen drie semesters weer.

Verschil kosten t.o.v. S1 2025

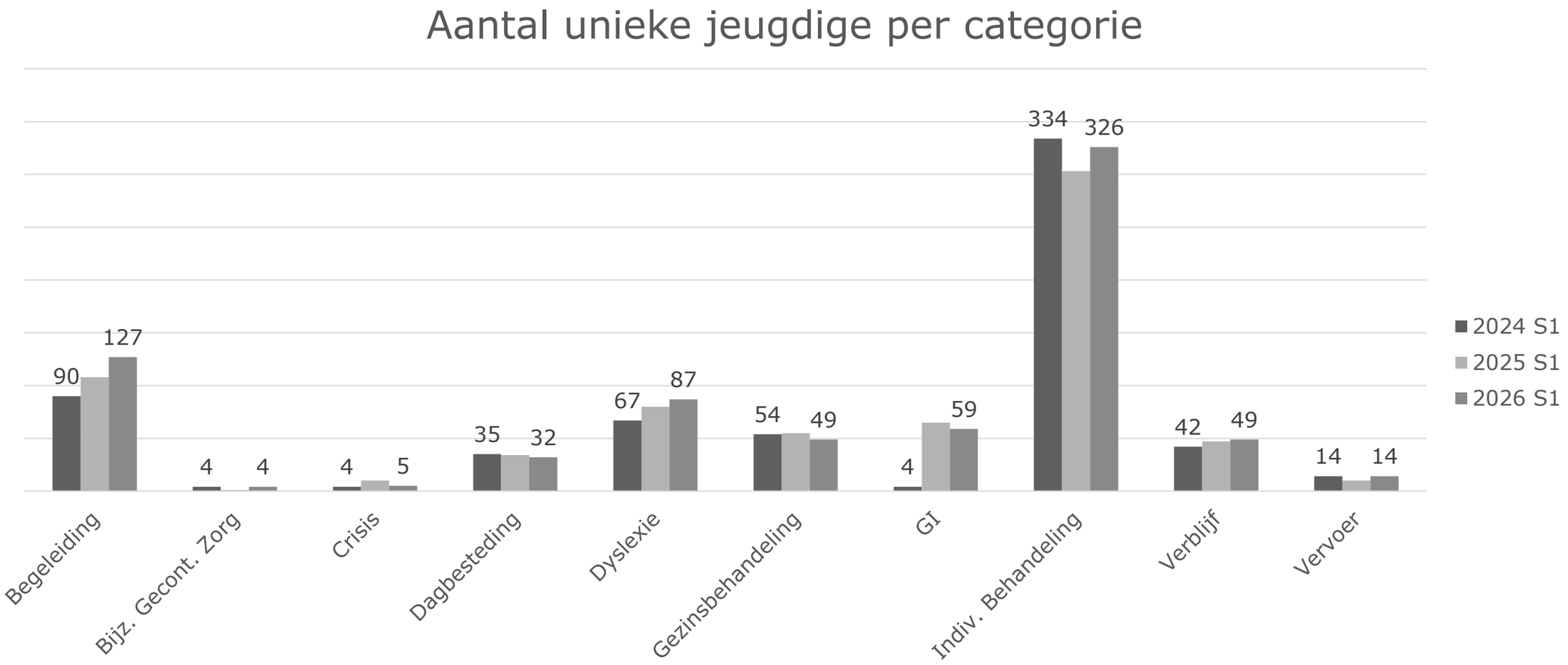
Opvallend

1. Zowel de meeste kosten, als de grootste absolute kostenstijging zit in de groep tussen 12-17 jaar. Dit ondanks daling van het aantal 12-17 jarige in de jeugdzorg (zie vorige slide).
2. De gestegen kosten in S1 van 2026 t.o.v. een jaar geleden in de groep van 4-11 jarige is deels te verklaren door een toename van het aantal jeugdigen in deze leeftijdscategorie t.o.v. een jaar geleden.

Jeugd

Zorg in natura

Aantal jeugdigen per zorgcategorie
De onderstaande grafiek geeft de uitgaven per zorgcategorie in de afgelopen drie semesters weer.

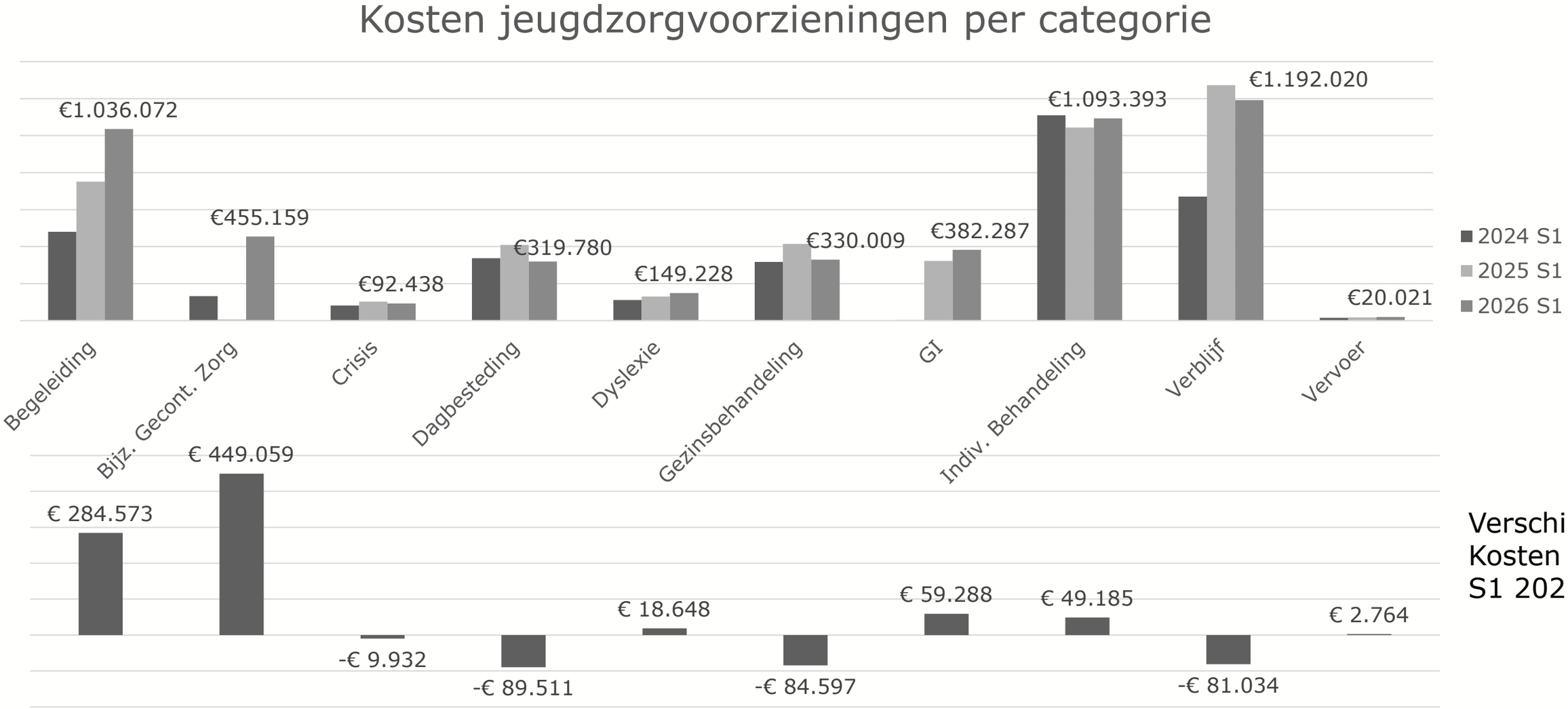

Opvallend

1. Individuele behandeling is met afstand de grootste categorie met 326 jeugdige in semester 1 van 2026.
2. Het aantal jeugdige dat begeleiding en/of individuele behandeling krijgt is het hardst gestegen.

Jeugd
Zorg in natura

Kosten per jeugdzorgcateogrie
De onderstaande grafiek geeft de uitgaven per leeftijdscategorie in de afgelopen drie semesters weer.

Verschil Kosten t.o.v. S1 2025

Opvallend
1. We zien de grootste kostentoename in de categorie bijzonder gecontracteerde zorg. Dit is door toedoen van één individuele casus.
2. In de categorie begeleiding zijn we een relatief grote kostenstijging (38%) door een toename in het aantal jeugdigen. Begeleiding wordt bijvoorbeeld ingezet i.c.m. verblijf om schooluitval op te vangen.
3. Verblijf is per jeugdige met afstand de duurste zorg. Het heeft afgelopen jaar individuele behandeling ingehaald als duurste categorie, terwijl het aantal jeugdige in de categorie relatief laag is ten opzichte van met name individuele behandeling (zie vorige slide).

Jeugd

Conclusies:

Semester 1 2026

- De **uitgaven** voor jeugdzorgvoorzieningen zijn in Semester 1 van 2026 **gestegen**, onder andere door **toename** van het **aantal jeugdige, stijging van complexe casuïstiek en indexering.**
- De meeste Jeugdzorg-kosten worden gemaakt met **individuele behandeling, verblijf en dagbesteding**.
- De **duurste 3,6%** (top 20 jeugdigen) zorgt voor **42,3%** van de totale jeugdzorg uitgaven.
- De **meeste** Jeugdzorg **kosten** worden gemaakt voor adolescenten tussen **12 en 17 jaar** en met name voor **individuele behandeling, verblijf en begeleiding**.
- We zijn ons bewust van de **stijgende jeugdhulpkosten** en blijven inzetten op **bewustwording en samenwerking** met verwijzers.
- We zetten, vanuit de Hervormingsagenda Jeugd, lokaal in op het **versterken van de pedagogische basis en de lokale teams**, zodat hulp eerder en dichter bij het gezin kan worden georganiseerd en de afhankelijkheid van zwaardere specialistische zorg wordt beperkt.